

Latvijas Zinātņu akadēmijas

KASPARA BUŠA VĀRDBALVA 2022

DR.SILV. JURĢIS JANSONS

Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāts 2022. gada 18. janvārī piešķir Kaspars Buša balvu meža ekoloģijā un mežkopībā Dr.silv. **Jurģim Jansonam** par Kaspars Buša zinātniskā mantojuma attīstīšanu un ieviešanu Latvijas meža nozarē.

Jurģis Jansons 1995. gadā absolvējis LLU Meža fakultāti mežsaimniecības specialitātē un sācis strādāt Latvijas Valsts mežzinātnes institūtā "Silava", Pēteris Zālīša vadītajā meža ekoloģijas un mežkopības radošajā grupā. Kā teju ikviens mežzinātnes darbinieks, arī Jurģis pirmos darba gadus pavadīja mežā, ievācot empīriskos datus par lapu koku mežaudžu atjaunošanās gaitu, un to lomu meža pašsaglabāšanās procesā. Vienlaikus tika veikti pirmie lapu koku jaunaudžu kopšanas ciršu eksperimenti, veidojot mūsdienu izpratni par labu mežkopību. Vēlāk pētījumos un meža izpētes objektos nostiprinātās atziņas Jurģis attīstījis, vadot desmitiem semināru par mežkopību.

1998. gada nogalē Jurģis Jansons iesaistījās meža nozares darbā, pieņemot uzaicinājumu strādāt par mežkopības sektora vadītāju Valsts meža dienesta centrālajā administrācijā. Pēc meža nozares institucionālās reformas Jurģis strādāja AS "Latvijas valsts meži" centrālajā administrācijā par mežkopības speciālistu, vēlāk - par mežsaimniecības plānošanas vadītāju. Kopš 2004. gada Jurģis Jansons ir LVMI "Silava" īstenotā meža resursu zinātniskā monitoringa vadītājs, kopš 2007. gada - LVMI "Silava" direktors, kopš 2017. gada - LLU ārštata profesors mežkopībā. No 2016. gada jūlija līdz 2021. gada novembrim Jurģis Jansons bija AS "Latvijas valsts meži" padomes priekšsēdētājs. 2015. gadā Jurģis Jansons saņēma meža nozares atzinību "Zelta čiekurs".

Jurģis Jansons darbam mežzinātnē pievērsās pēc Kaspars Buša aiziešanas, savu profesionālo darbību balstot K. Buša atziņā par mežu kā ekosistēmu, koksnes produktu ražošanu uzskatot tikai par vienu no tā sniegtajām iespējām jeb pakalpojumiem cilvēkam. Tādēļ arī cilvēku uzdevums, strādājot mežā, vienmēr ir rūpēties gan par tā pakalpojumu un iespēju daudzveidību, gan ilglaicību, ko nodrošina ražīgas, veselīgas un kvalitatīvas kokaudzes "pāri visam". Ar Jurģa Jansona tiešu līdzdalību meža nozarei izdevās atgriezties pie Kaspars Buša iedibinātās meža klasifikācijas, atsakoties no padomju gados ievazātās, neveiklās izpratnes un terminoloģijas. Mūsdienās meža profesionāļu vidē teju par aksiomu tiek uzskatīta Kaspars Buša atziņa "rets mežs jaunībā ir biezs un ražīgs mežs vecumā".

Zinātniskā darba ietvaros Jurģis Jansons vadīja 2015. gadā izdotā Meža enciklopēdijas II sējuma redakciju, kā arī 2019. gadā izdotās, K. Buša simtgadei veltītās grāmatas "Mežzinātnieka Kaspars Buša mantojums" radošo grupu. Kopā ar Pēteri Zālīti Jurģis Jansons ir piecu meža ekoloģijai un mežkopībai veltītu monogrāfiju līdzautoris, attīstot un turpinot K. Buša zinātnisko mantojumu mūsdienās. 2021. gadā tika izdota Jurģa Jansona un rakstnieka Ērika Hānberga grāmata "Silavieši. Stāsti pat Latvijas mežu un meža zinātniekiem", kas veltīta LVMI "Silava" 75. gadadienai.

Kaspars Bušs (1919–1988) — mežzinātnieks, meža ekosistēmu pētnieks, Latvijas mežu kopšanas un meliorācijas teorētisko pamatu izveidotājs. Balva iedibināta 2019. gadā par godu zinātnieka simtgadei. Balva meža ekoloģijā un mežkopībā. Pirmais Kaspars Buša balvas laureāts 2020. gadā bija Pēteris Zālītis – redzamākais un uzticīgākais Kaspars Buša skolnieks un līdzgaitnieks zinātniskajā darbā.